

Miljöpartiet de gröna i Täby

Ärende 3: Årsbudget 2026 för kommunstyrelsens verksamhet

Täby står inför ett vägval. Vi kan fortsätta på en bana där kortsiktig budgetbalans och generella effektiviseringar prioriteras, eller så kan vi styra om till en hållbar kurs där klimat, miljö och social sammanhållning blir själva navet för hur vi planerar och genomför kommunens verksamhet. Miljöpartiets alternativa budget för 2026 är utformad för det senare: att investera klokt nu, för att undvika dyrare kostnader senare – i form av skador från extremväder, ökade vård- och omsorgsbehov, och försvagade samhällsstrukturer.

Utgångspunkt: Kommunstyrelsens ram och utveckling

Miljöpartiet de gröna i Täby föreslår att kommunstyrelsens driftbudget för 2026 uppgår till 240,2 mnkr, motsvarande 5 % av kommunens totala budget, med en nettoutgiftsökning om 13 % jämfört med 2025. Förändringen förklaras av en generell uppräkningsökning med 3% med anledning av stigande lokalkostnader (räntor, renoveringar, outhyrda ytor) samt riktade insatser om 13 mnkr. Det här är viktiga parametrar – men vad fyller vi de riktade insatserna med? Vår uppfattning är att de ska användas till åtgärder som sänker risk och kostnader över tid: klimat- och beredskapsinvesteringar, öppnare demokrati och effektiv digitalisering.

Täbyalliansens inriktning inför 2026 betonar fortsatt oförändrad skattesats (17,55 kr), effektiviseringar och ett överskottsmål på 2,6 % – allt inom ramen för kostnadsökningar om minst 290 mnkr. Investeringarna prioriterar underhåll och renovering av befintliga fastigheter. Det är i grunden sund ekonomisk hushållning, men styrningen är i första hand finansiell och reaktiv snarare än transformativ: klimat- och sociala mål ses som påbyggnader, inte som styrande kärna.

Miljöpartiets alternativ skiljer sig tydligt: vi gör klimat, miljö och social hållbarhet till primära budgetdrivare. Vi bygger in konsekvensen av klimatförändringarna och den ökade ojämlikheten i själva budgetlogiken, inte som sidonoteringar. Det är den enda hållbara vägen – ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Klimat: från ord till styrande handling

Täbyalliansen har tagit fram en klimatstrategi och lyfter fram klimatanpassning samt satsningar på renoveringar och energieffektiviseringar. Det är bra steg – men strategin saknar fortfarande tillräcklig styrande tyngd och måklarhet för att genomsyra ekonomin på nivå där vi snabbt minskar utsläpp och risker.

Miljöpartiet föreslår därför:

1. Intern klimatgrupp med klimatanpassningsstrateg (10 mnkr). Gruppen ska identifiera de 50 viktigaste klimatåtgärderna i Täby och ge tydliga genomförandeuppdrag med budget till respektive förvaltning. Poängen är att integrera klimatarbetet i linje-organisationen, så att *varje* nämnds ekonomiska beslut systematiskt minskar utsläpp och risk.
2. Upphandlingsstyrning (1 mnkr). Vi säkerställer att leverantören med lägst koldioxidutsläpp kan prioriteras när upphandlingsrätten tillåter det. Att knyta klimatnytta till upphandling skapar mätbar effekt direkt i kostnadsbudgeten och i kommunens Scope 3-utsläpp.
3. Energieffektivisering och solceller (genomförande via berörda nämnder). Alliansens betoning på underhåll ger ett gyllene tillfälle: varje renovering ska samtidigt sänka energibehovet och öka lokal förnybar produktion. Täby har redan solceller på vissa skolor; låt oss skala upp och sätta produktionsmål per kvadratmeter kommunal yta.

Varför är vår modell bättre? För att den kopplar klimatnytta till besluts- och budgetprocess, inte enbart till projekt- eller kommunikationsplaner. Strategin blir verksamhets- och ekonomistyrning. Det är skillnaden mellan att ha en klimatstrategi – till att *leva efter den* i varje beslut.

Miljö: natur som infrastruktur

Alliansen lyfter fram renoveringar, ordning och reda och cykelvägar – och nämner klimatanpassning som prioritering 2026. Det är positivt. Men naturmarkens funktion som kostnadsdämpande infrastruktur är underexploaterad i prioriteringen. Naturreservat och gröna korridorer skyddar biologisk mångfald och minskar värmeböljor, samtidigt som de dämpar översvämningsrisker.

Miljöpartiet föreslår:

- Värna naturmarken i beslut som rör exploatering – inte bara av trivsel- eller rekreationsskäl, utan som riskreducerande anläggning (natur som kylv, infiltrerar, binder kol). Det minskar kostnader för va-system och klimatskador över tid.

- Odlingslotter för beredskap (1 mnkr). Detta är både klimat- och beredskapsåtgärd: ökad lokal livsmedelsproduktion, stärkt civil resiliens och minskade transporter. Vi kopplar odlingslotter till utbildning i hållbar odling och kompostering.

Varför är det bättre? För att naturens funktioner bokstavligen räknas in i risk- och investeringsbedömning. Miljöpartiets förslag lägger miljöns nyttor i budgetens kärna, i stället för att behandla dem som sidonyttor. Det är lägre livscykelkostnad – och högre robusthet.

Social hållbarhet: ett starkt Täby byggs mellan människor

Alliansens inriktning prioriterar låg skatt, effektiviseringar och investeringar i underhåll, med särskilda tillskott till skola och äldreomsorg. Det är bra – men räcker inte för att möta ökad psykisk ohälsa, ensamhet och förebyggande behov i en växande kommun. Vi behöver fler *meningsskapande sammanhang* och en tydligare socialt förebyggande struktur, inte bara mer av det vi redan gör.

Miljöpartiet föreslår:

- Föreningsliv och kommunala fritidsaktiviteter som ”socialt vaccin” – insatser som minskar psykisk ohälsa hos unga och motverkar ensamhet bland äldre. Dessa kostar mindre än att hantera konsekvenserna när problem väl har etablerats.
- Kommunal hyresgaranti för våldsutsatta kvinnor (utredning). Vi stärker möjligheten till eget boende när det behövs som mest – för att bryta våldsspiraler och långsiktiga socioekonomiska kostnader såväl inrättade av eget kommunalt bostadsbolag.
- Återstart av hemtjänst i egen regi (utredning). Vi vill pröva om blandning av utförare kan höja kvaliteten, kontinuitet och arbetsvillkor – och ge kommunen beredskapskapacitet vid kriser.

Varför är detta +bättre? Där Alliansen främst disciplinerar kostnader, investerar Miljöpartiet i förebyggande sammanhang som minskar behovet av dyr akuta insatser senare. Social hållbarhet är inte en kostnadspost – det är riskreducering och värdeskapande.

Beredskap: från plan till kapacitet

Täbyalliansen pekar ut klimatanpassning – exempelvis dagvattenlösningar och trädplantering – som viktiga. Vi instämmer, men beredskap handlar också om mat, värme, el och omsorg när störningar inträffar. Därför vill Miljöpartiet pröva kommunala tillagningskök i skolor och boenden som kan ställas om vid kris, med klimatsmart mat och lokala leverantörer. Vi kopplar detta till odlingslotterna och upphandlingsstyrning.

Varför är det bättre? För att beredskapen blir operativ, inte bara planerande. Den knyts till konkreta kapaciteter (matlagning, lokala råvaror, energismarta fastigheter) och kortade leveranskedjor. Det sänker sårbarheten – och bygger lokal gemenskap, såväl som minskade transporter.

Demokrati och delaktighet: tillit byggs av insyn

Miljöpartiet har under flera mandatperioder drivit på för att stärka demokratin i Täby. Vi anser att oppositionen behöver ges bättre förutsättningar för att bedriva ett professionellt politiskt arbete. Därför vill vi öka transparensen i den politiska verksamheten genom att ge oppositionen större insyn i förvaltningens arbete.

Oppositionen måste få bättre möjlighet att sätta sig in i i komplexa ärenden. För det krävs presentationer från tjänstemännen där frågor kan ställas och utrymme för diskussion ges. Två personer från varje parti bör bjudas in. Vi är övertygade om att detta skulle bidra till en bättre dialog inom politiken och leda till väl förankrade beslut – något som gynnar kommuninvånarna.

Demokrati är inget vi kan ta för givet. Den är grunden för ett hållbart samhälle, men vi ser hur den utmanas globalt och polariseringen ökar även här hemma. För att möta framtidens utmaningar krävs mer delaktighet och ansvarstagande. Miljöpartiet vill ta tillbaka demokratifrågan organisatoriskt och inrätta ett demokratiutskott direkt under kommunfullmäktige, där alla partier ingår.

Vi föreslår att en oppositionsberedning kopplas till kommunstyrelsens utskott för stadsbyggnad, fastighet och klimat (USFK). Här presenteras de mest komplexa ärendena – som utbyggnaden av Täbys framtid – och ger oppositionen möjlighet att ställa frågor och få tid för diskussion. Detta skapar rättvis insyn för alla partier, stärker dialogen och leder till bättre, mer välgrundade beslut. Samma information, samma förutsättningar – för en starkare demokrati i Täby.

Öppenhet och delaktighet – för ett starkare Täby

Miljöpartiet vill göra Täby mer öppet, inkluderande och modernt. Därför satsar vi på att texta fullmäktiges webbsändningar och digitalisera dokument, så att alla kan följa och påverka – oavsett var de befinner sig.

Med AI gör vi kommunens handlingar enkelt tillgängliga online. Ingen ska behöva åka till kommunhuset för att hämta papper. Det sparar tid, pengar och träd – och frigör resurser för våra tjänstepersoner. Digitaliseringen öppnar också dörrarna för personer med funktionsvariationer som annars har svårt att ta sig till kommunhuset. Vi vill helt enkelt öppna ett kommunhuset på nätet.

För att ta nästa steg i öppenhet och service föreslår vi att kommunen inför en chattbot på hemsidan som kan guida medborgarna genom ärenden, hjälpa dem att hitta handlingar, skriva medborgarförslag och skapa ärenden när det behövs. Detta gör det enklare att navigera i kommunens processer och stärker både insyn och delaktighet.

Täby har redan höga betyg i medborgarundersökningar. Låt oss behålla den tilliten genom att sänka trösklarna för insyn och förståelse. Varför är detta viktigt? Delaktighet och tillgänglighet är inte bara rättigheter – de ger bättre beslut och minskar polarisering. Små steg ger över tid stora resultat. Det skapar också mer öppenhet, mer delaktighet, mer demokrati.

Ekonomi: livscykel, risk och robusthet

Täbyalliansen framhåller kraftfulla satsningar på underhåll, oförändrad skatt och ett resultat som ger möjlighet till investeringar. Det är ett gott ekonomiskt hantverk. Men i en tid av klimatförändringar, extremväder och geopolitisk oro är det otillräckligt att styra primärt via årliga drift- och investeringsramar. Klimat- och sociala risker måste prissättas in i budgetbeslut.

Miljöpartiets modell kopplar därför varje krona i drift och investering till:

- Klimatnytta per insatt krona där energieffektivisering, förnybar el och upphandlingsval ligger som grund för beslut.
- Riskreduktion planeras utifrån naturbaserade lösningar, beredskap via lokala resurser, samt socialt förebyggande.
- Robusthet ska ses som en fördel av ett minskat beroende genom självförsörjning samt stärker den lokala kapaciteten och näringslivet.

Detta minskar kommunens framtida kostnadsrisker, i motsats till att skjuta dem på framtiden.

Utredningsförslag för ett bättre och hållbarare Täby

Miljöpartiet lägger dessutom ett antal utredningsuppdrag som på medellång sikt kan minska risker och höja kvaliteten:

- Kommunal hyresgaranti för våldsutsatta – kostnad nu, stor human och ekonomisk vinst senare.
- Kommunalt bostadsbolag – för att kunna agera snabbare på hållbarhetskrav och beredskap i boende.
- Egen hemtjänst i delar av verksamheten – robusthet och kvalitet.
- Tillagningskök i skolor/boenden – redundans och klimatnytta.
- Ukrainasamarbete – internationalisering av beredskap och demokrati.

Varför bättre? För att de adresserar systemsvagheter: boende, omsorg, mat, energi. Vi bygger ett Täby som inte bara är effektivt i normalläge – utan fungerar även när det krisar.

Ekonomisk hemtagning: så betalar sig omställningen

Miljöpartiets förslag är inte ”dyrt grönt pynt”. Det är ekonomiska investeringar med hemtagning:

- Lägre energikostnader via effektivisering och solceller (långsiktigt stabilare drift).
- Mindre skadekostnader vid skyfall och värmeböljor genom naturbaserade lösningar.
- Minskade vård- och omsorgskostnader genom socialt förebyggande.
- Bättre upphandlingsutfall när klimatprestanda blir konkurrensfördel.

Detta ligger i linje med Täbys styrmodell och inriktningsmål om en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar kommun – målen finns redan; vår budget gör dem styrande i ekonomin.

Det modiga och ansvarsfulla valet

Täby har en stark ekonomi, höga medborgarbetyg och god grundkvalitet. Men en bra kommun kan bli bättre – om vi vågar låta klimat, miljö och social hållbarhet styra de ekonomiska besluten, inte bara följa efter dem.

Miljöpartiets alternativa budget för 2026 gör just detta:

- den operationaliserar klimatmål,
- den räknar in naturens nyttor,
- den bygger social hållbarhet förebyggande,
- och den ökar beredskapens faktiska kapacitet.

Alliansens inriktning håller ordning i böckerna. Vår budget håller ordning i verkligheten – i klimatet, i naturen och mellan människor. Det är mer ansvarsfullt och mer långsiktigt ekonomiskt.

Låt oss använda årets budget för att flytta Täby från en ”effektiv” till en robust, rättvis och klimatsmart kommun. Det är inte bara bättre för klimatet och miljön; det är också bättre ekonomiskt – och det gör Täby starkare när det blåser.

Täby den 3 december 2025

Eva Pethrus
Miljöpartiet de Gröna i Täby